

Judaika, ciekawy list z pierwszym polskim znaczkiem wysłany z Warszawy do Pińska.

Poniżej pokazano awers i rewers „listu składanego” [1, 2 (niem. Faltbrief)] oraz rozłożoną stronę listową z napisanym tekstem w języku jidysz.

List adresowany do Samuela Rabinowitza (Rabinowicza) wysłany był 16 czerwca z Warszawy do Pińska (przez Brześć Litewski), co potwierdza stempel nadawczy z Warszawy odbity w cyrylicy „Варшава / 16/6”. W tamtych latach w Pińsku była duża gmina żydowska, a Samuel Rabinowicz musiał być dosyć znany, skoro w adresie nie podano nazwy ulicy lub dokładniejszego opisu jego miejsca zamieszkania.

List ofrankowano znaczkiem Królestwa Polskiego Fi. nr 1a. Znaczek skasowano czteroobrotowym stemplem posiadającym pośrodku wewnętrznego koła cyfrę „1” (obwodowy Urząd Pocztowy Warszawa). Dokładnego roku wysłania listu nie można ustalić; prawdopodobnie data była napisana na brakującej stronie. List mógł być wysłany tylko w latach 1860 do 1865, bo znaczek nr 1 był dopuszczony do obiegu od 1860 do 1/13 kwietnia 1865.

Prawdziwość listu i znaczka poświadczili atestami dwaj eksperci filatelistyczni: Stefan Petriuk z PZF i Sergio Sismondo z AIEP.

Tekst listu z jidysz na niemiecki przetłumaczył prof. dr Simon Neuberg, kierownik „Katedry Germanistyki i Jidysz z Uniwersytetu w Trewirze” (niem. Trier). Tekst z jidysz na polski przetłumaczył dr Marek Tuszewicki, wicedyrektor „Instytutu Judaistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie”. Obaj Panowie podkreślili, że tekstu nie da się rozszyfrować z całą pewnością, szczególnie imiona są problematyczne i pomocą w tłumaczeniu byłaby informacja o rodzinie Rabinowicz z Pińska.

Tłumaczenie prof. Neuberga przetłumaczyłem na polski:

„Nie mogę dowiedzieć się prawdy; czy to prawda, że pluje krwią – broń Boże! Błagam, dowiedz się i napisz do mnie, proszę; Napisałem do niej, żeby przyjechała do Warszawy, jeśli nie, to pojedzie do Pińska, jeśli Bóg da, i zobaczę, jak sobie radzą. Nie mam już więcej wiadomości do napisania. Ode mnie, twojego żonatego krewnego, życzę ci wszystkiego dobrego: Leo Endelman. Pozdrawiam szanownego Pana Samuela i pańską ukochaną żonę mądrą Leę i jej ukochaną córkę. Ode mnie, twojego krewnego z małżeństwa, życzę ci wszystkiego dobrego. Leon Endelman”.

Poniżej uwagi do tekstu listu napisane przez dra Marka Tuszewickiego:

„List jest słabo czytelny, ale to ostatnia strona. Brakuje początku. Nie udało mi się na 100% rozszyfrować skrótów, ale to chyba korespondencja pomiędzy teściami (nie jestem pewien). Mowa jest o kobiecie, która mieszka w Pińsku, a wobec której lub autorka listu ma obawy, czy nie pluje krwią (chyba chodzi o nawrót gruźlicy). Autorka pisze, że gotowa jest zabrać chorą do Warszawy. Potem następują stosowne pozdrowienia kończące list, skierowane do pana Samuela (może chodzi o adresata Samuela Rabinowicza?) i jego żony Lei oraz niewymienionej z imienia córki (może chodzi o chorą). Podpis specyficzny, chyba „Liza Eidelmann”.”

Jak widać, oba tłumaczenia trochę się od siebie różnią, ale ich sens jest dosyć zbliżony.

Już kilka lat temu list ten znalazł zainteresowanie w Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN w Warszawie i został pokazany na stronie internetowej tego muzeum [3]. W informacji tej podkreślono, że znaczek nr 1 drukowany był na maszynie zaprojektowanej przez Izraela Abrahama Staffela. Więcej informacji o I. A. Staffelu znajdzie czytelnik w publikacji [4].

Publikacje:

[1] Praca zbiorowa, Encyklopedia Filatelistyki PZF, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1993, s. 283

[2] Faltbrief (list składany), Großes Lexikon der Philatelie I, Bertelsmann GmbH 1978, s. 253

[3] List w jidysz ze znaczkiem Polska nr 1 (online), <<https://sztetl.org.pl/pl/miejscowosci/w/18-warszawa/105-judaika/54009-list-w-jidysz-ze-znaczkiem-polska-nr-1-1860>>, (dostęp 20.03.2022)

[4] Izrael Abraham Staffel (online), <<http://phila.pl/index1.html>>, zakładka: ARTYKUŁY, data zamieszczenia na stronie: 10.11.2021

Przyp. autora po zamieszczeniu artykułu na stronie phila.pl:

Muzeum POLIN zmieniło pod koniec marca 2022 link. Publikacja [3] obecnie jest pod linkiem: List w jidysz ze znaczkiem Polska nr 1 (online), <<https://sztetl.org.pl/pl/miejscowosci/w/18-warszawa/105-judaika/54009-judaika-filatelistyczne-z-warszawy-ze-zbiorow-tadeusza-jarawki>>, (dostęp 5.04.2022)